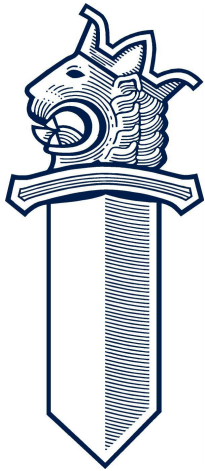

Turvallisesti Lapissa

Tietoa omille ja vieraille

Lapin korkeakoulukonserni

LUC
MATKAILU

Välitä, muista – ennakoi.
LIIKENNETURVA

Esitteen kuvitus:
Tekstit:

Tarmo Koivumaa
Henna Kelloniemi

Paino:

Pohjolan painotuote Oy 2011

Sisällys	Sivu
Porojen reviirillä _____	4
Varo poroa, poro ei osaa varoa sinua _____	4
Kuinka vältetään porokolari? _____	4
Mitä teet porovahingon sattuessa _____	4
Liikkeellä maalla ja vedessä _____	4
Moottorikelkkaillen _____	4
Tarkista ajonopeutesi _____	5
Turvavyö _____	6
Pimeällä heijastin heilumaan _____	6
Talvikelillä ajaminen on Lapissa haasteellista _____	6
Riskitekijöitä liikenteessä _____	7
Kuormaa autosi oikein _____	7
Uimaan tai veneilemään _____	8
Metsän siimeksessä _____	8
Jokamiehen oikeudet _____	8
Majoittuminen ja pysäköinti tien varrella _____	9
Retkeilemään _____	9
Jos kuitenkin eksyt _____	10
Jos et vieläkään tiedä, missä olet _____	10
Rajan läheisyydessä liikkuminen _____	10
Metsästyksen aikaan _____	11
Matkapuhelin ja GPS -paikannin _____	11
Muista myös nämä _____	12
Tulta turvallisesti _____	12
Avotulen teko _____	12
Leiriytyjä tulen kanssa _____	12
Majoittujan paloturvallisuus _____	12
Havaitessasi tulipalon _____	13
Ennalta arvaamaton ilmasto _____	14
Pakkaselta suojautuminen _____	14
Jäällä liikkuminen _____	14
Jäihin putoaminen _____	14
Avun tarpeessa _____	15
Kun soitat hätänumeroon 112 _____	15
Poliisista päivää _____	16
Rikosilmoitus _____	16
Rikosuhripäivystys _____	17
Katoamisilmoitus poliisille _____	17
Löytötavarat _____	17
Päihtyneenä liikkeellä _____	18
Nauti Lapista _____	18
Maija-poron tarina _____	19

Porojen reviiirillä

Varo poroa, poro ei osaa varoa sinua

Poronhoito on Pohjois-Suomen vanhin elinkeino, poroja siis liikkuu Lapissa paljon. Tiet kulkevat usein porojen laitumien halki. Kesällä porot tulevat syömään tienvarsien kasveja tai etsivät tieltä suojaa sääskiltä. Talvisin porojen on helpompi kulkea tiellä. Anna niille mahdollisuus rauhassa väistää sinua.

Kuinka vältetään porokolari?

Varaa matkantekoon aikaa. Aja nopeutta, jossa hallitset auton yllättävissäkin tilanteissa ja tarkkaile teiden varsia.

Usko porovaroitusmerkkejä, ne laitetaan erityisen porokolarialttiille alueille

Jos näet yhden poron, lähistöllä on yleensä isompi tokka (eli lauma). Käytä kaukovaloja jo hämärässä, sillä porojen silmät kiiluvat valokiilassa kauas varoitusmerkkinä. Hyvä tapa on, että autoilijat varoittavat toisiaan poroista väläyttämällä pitkiä valoja.

Mitä teet porovahingon sattuessa?

- Huolehdi, että muut huomaavat onnettomuuden, aseta varoituskolmio tielle
- Siirrä mahdollinen ruho pientareelle ja estä näin lisäonnettomuudet
- Huolehdi loukkaantuneiden ensiavusta ja soita hätäkeskukseen 112
- Merkitse paikka näkyvästi esim. muovipussilla paliskunnan poroarviomiestä varten
- Jos osaat, lopeta loukkaantunut poro
- Ilmoita hätäkeskukseen 112, silloinkin, jos vain kolhaiset poroa, sillä paliskunnan arviomiehet jäljittävät poron
- Ruhoa ei saa ottaa mukaan
- Ilmoita vahingosta vakuutusyhtiöosi

Liikkeellä maalla ja vedessä

Moottorikelkkailen

Moottorikelkkareitillä suurin sallittu nopeus on 60 km/h ja perävaunun eli esimerkiksi reen kanssa nopeus on 40 km/h, jos reessä kuljetetaan henkilöitä. Suojakypärän käyttö on pakollista kuljettajalla ja kelkan kyydissä olevalla matkustajalla. Myös kattamattoman reen matkustajilla on aina oltava kypärä.

Kelkkareitillä sovelletaan tieliikennelakia ja siellä ajaminen muulla ajoneuvolla, kuten esimerkiksi mönkijällä tai crossipyörällä, on kiellettyä.

Varo heikkoja jäitä, etenkin virtapaikkoja, virtaavien vesistöjen kapeikkoja ja sillan alituksia. Valtaosa moottorikelkkailijoiden vakavista vahingoista ja kuolemantapauksista tapahtuu jääalueilla. Muista, että jäässä saattaa olla yllättävissäkin paikoissa epätasaisuuksia, jäärokykiöitä, railoja tai komojäättä (jään alla tyhjää ennen vettä).

Ole erityisen huolellinen jäällä ajaessasi

Rattijuopumussäännökset koskevat moottorikelkkailijaa maastossakin samalla tavalla kuin autoilijaa eli rattijuopumusraja on 0,5 promillea.

Maastoliikennelain mukaan moottorikelkkaa käytetään pääsääntöisesti moottorikelkkailua varten perustetuilla reiteillä. Virallisilla moottorikelkkareiteillä kuljettajalla pitää olla vähintään T-luokan ajokortti. Ajokortti on pidettävä ajossa mukana. Maastossa ja jäällä ajettaessa ei ajokorttia vaadita, mutta kuljettajan on oltava vähintään 15-vuotias.

Pääsääntö on, että moottorikelkkaa ei saa käyttää tiellä, mutta tien tai sillan saa ylittää tilapäisesti. Moottorikelkalla ei saa ylittää rautatietä ilman radanpitäjän lupaa.

Tarkista ajonopeutesi

Liikenteessä ajonopeus vaikuttaa muun muassa havainnointiin, ajoneuvon hallintaan ja ennen muuta pysähtymismahdollisuuteen sekä onnettomuuden seurausten vakavuuteen.

Aja aina tilanteeseen sopivaa nopeutta

Ajettaessa tulee ottaa huomioon mm. tien kunto, sää, keli, näkyvyys sekä liikenneolosuhteet. Ajoneuvo on voitava pysäyttää edessä olevan ajoradan näkyvällä osalla ja kaikissa ennalta arvattavissa tilanteissa. Nopeutta valittaessa on huomioitava mm. oma ajotaito, ajoneuvo, liikenneolot sekä ajoneuvo- ja tiekohtaiset nopeusrajoitukset.

Turvavyö

Lain mukaan kuljettajan ja matkustajien on käytettävä turvavyötä kaikissa niissä ajoneuvoissa, mistä istuinpaikalle asennettu turvavyö löytyy. Turvavyön käyttämättä jättämisestä voidaan määrätä rikesakko.

Lasten turvalaitteiden käytöstä vastaa kuljettaja tai lapsen huoltaja, jos hän on mukana autossa.

Alle 135 cm pituisten lasten on käytettävä lapsen painon perusteella määräytyvää turvakaukaloa tai turvaistuinta. Pienille lapsille turvallisimpia ovat selkä ajosuuntaan asennettavat turvaistuimet tai -kaukalot.

Pimeällä heijastin heilumaan

Heijastin auttaa jalankulkijaa näkymään. Tieliikennelain mukaan jalankulkijan on yleensä käytettävä asianmukaista heijastinta pimeään aikaan tiellä liikkuessaan.

Heijastimet kiinnitetään siten, että lähestyvän ajoneuvon kuljettaja näkee jalankulkijan, olipa tämä ylittämässä tietä tai kulkemassa tietä pitkin. Heijastimen käyttö on tärkeää myös taajamassa.

Suurimmassa osassa Euroopan maita huomioliivit kuuluvat auton pakolliseen varustukseen. Myös Suomessa liivit on hyvä pitää autossa liikenne-onnettomuustilanteiden varalta.

Talvikelillä ajaminen on Lapissa haasteellista, ota riskit vakavissasi

- Lumen alla oleva jää on vaarallista
- Erytisen petollista on musta jää, kun lämpötila on lähellä nollaa
- Jarrutusmatkat pitenevät liukkaalla kelillä
- Lumisateellakin turvavälejä on syytä pidentää
- Myrsky voi yllättää ja siirtää yllättäen autoa sivusuunnassa (aukealle tulot)
- Tie voi yllättäen olla tuiskunneesta lumesta ummessa
- Erytisen vaarallisia paikkoja ovat notkot ja sillat, koska ne jäätyvät ensimmäiseksi
- Lämpötilan laskiessa tienpinnalla esiintyy usein lumi-, räntä- tai jääliukkautta
- Talviajan hämärä ja pimeys lisäävät onnettomuusrisiä

Talvirenkaita on käytettävä joulukuusta helmikuuhun. Nastarenkaiden sallittu käyttöaika on marraskuun alusta pääsiäisen jälkeiseen maanantaihin. Nastarenkaita saa käyttää muulloinkin kelin niin edellyttäessä. Hyvilläkään talvirenkailla pitävyyttä ei saada kesäiseksi.

Riskitekijöitä liikenteessä

Väsymys ja päihtymys lisäävät riskiä joutua onnettomuuteen. Pitkä valvominen vaikuttaa humalan tavoin. Kuljettajan tarkkaavaisuus heikkenee ja arviointivirheitä ilmenee.

Rattijuopumusraja on 0,5 promillea. Rattijuopumus on aina rangaistavaa ja myös auton luovuttaminen juopuneelle on rikos.

Kuljettajalla voi olla puutteellinen ajokunto monista syistä. Stressi, lääkkeiden käyttö ja huumeet voivat myös lisätä riskiä joutua onnettomuuteen, eikä kuljettaja aina tiedosta oman käyttäytymisensä muuttumista.

Kuormaa autosi oikein

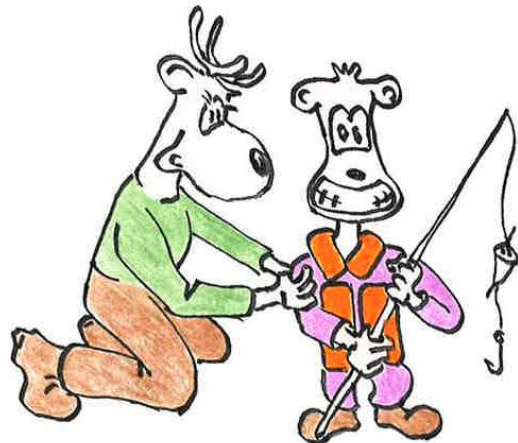
Kun pakkaat autosi huolellisesti, se on yllättävissäkin tilanteissa turvallisempi. Takaikkunan tavarat voivat aiheuttaa matkustajille vakavia vammoja tai jopa kuoleman törmäyksessä tai äkkijarrutuksessa. Teräviä kulmia sisältäviä esineitä ei saisi takahyllylle sijoittaa. Hylly kannattaa pitää niin tyhjänä kuin mahdollista.

Kaikkein raskaimmat esineet tulee laittaa tavaratilan perälle mahdollisimman alas, eteen ja keskelle. Tavaratila kannattaa pakata niin, että sitä ei tarvitse kääntää ylösalaisin kesken matkan. Mitä paremmin tavarat ovat kiinnitettynä, sen varmemmin ne pysyvät paikoillaan rajussakin jarrutuksessa. Varoituskolmio tulee muistaa pitää sellaisessa paikassa, että sen saa nopeasti esille.

Uimaan tai veneilemään

Hyvä uimataito on tässä tuhansien järvien maassa hyödyllinen. Hyvästäkään uimataidosta ei kuitenkaan aina ole apua, jos vedessä liikkumisen perussäännöt unohdetaan – humala ja huolimattomuus ovat vesillä liikkujien pahimmat viholliset.

Uida kannattaa rannan suuntaisesti, niin että jalat yltävät vielä tarvittaessa pohjaan. Tärkeätä on harkintakyky ja maltti. Vieraisiin tai mataliin vesiin ei pidä sukeltaa pää edeltä.

Huolehdiathan aina lasten turvallisuudesta veden äärellä

Varmista aina veneen kunto ennen veneilemään lähtemistä. Tarkista, että vene ei vuoda ja varusteet ovat kunnossa, aivot ovat ehjät ja äyskäri mukana.

Veneillessä on syytä pitää pelastusliivit päällä. Moottoriveneessä ne kuuluvat pakolliseen varustukseen jokaiselle kyydissä olijalle. Humalassa on parempi jäädä kokonaan rannalle. Ruorijuopumuksen raja on tällä hetkellä 1.00 promillea.

Jos vene jostain syystä kaatuu, pysy rauhallisena ja huuda apua. Kannattaa yleensä pysytellä veneen luona ja pyrkiä kiipeämään sen päälle.

Metsän siimeksessä

Jokamiehenoikeudet

Suomessa on voimassa jokamiehenoikeudet. Jokamiehenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen Suomessa oleskelevan mahdollisuutta käyttää luontoa siitä riippumatta, kuka omistaa alueen tai on sen haltija. Jokamiehenoikeudet koskevat myös ulkomaalaisia.

Jokamiehen oikeudet lyhyesti:

Saat

- liikkua jalan, hiihtäen tai pyöräillen luonnossa muualla kuin pihamaalla sekä muilla kuin sellaisilla pelloilla, niityillä tai istutuksilla, jotka voivat vahingoittaa kulkemisesta
- oleskella tilapäisesti alueilla, missä liikkuminenkin on sallittua - voit esimerkiksi telttailla suhteellisen vapaasti, kunhan pidät huolen riittävästä etäisyydestä asumukseen
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- onkia ja pilkkiä (ei kuitenkaan koski- ja virtauspaikoissa), sekä
- veneillä, uida ja peseytyä vesistöissä sekä kulkea jäällä

Et saa

- aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille
- häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä ja poikasia
- häiritä poroja ja riistaeläimiä
- kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita, ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta varpuja, sammalta tms. toisen maalta
- tehdä avotulta toisen maalle ilman lupaa, jollei siihen ole pakottavaa tarvetta
- häiritä kotirauhaa esimerkiksi leiriytyväällä liian lähelle asumuksia tai meluamalla
- roskata ympäristöä
- ajaa moottoriajoneuvolla maastossa ilman maanomistajan lupaa
- kalastaa (paitsi onkia ja pilkkiä) ja metsästää ilman asianomaisia lupia

Majoittuminen ja pysäköinti tien varrella

Pitkäaikainen leiriytyminen tienvarsien pysäköinti- ja levähdyspaikoilla ei ole sallittua. Moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköiminen maastoon ja tien varteen on myös kielletty, jos pysäköinti on pitkäaikaista tai siitä aiheutuu haittaa.

Moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköinti taajaman ulkopuolella tien läheisyydessä on kuitenkin sallittua esimerkiksi marjametsään lähtiessä, mikäli pysäköinti on turvallista ja siitä ei aiheudu haittaa maanomistajalle.

Retkeilemään

Ennen retkelle lähtöä on hyvä kertoa jollekulle, mihin aikoo mennä ja mikä on arvioitu paluu-aika. Ota mukaasi riittävät varusteet ja eväät myös päiväretkelle. Älä koskaan pidä itseäsi liian kokeneena. Ryhmän kanssa liikkuessasi suunnittele reitti huolellisesti ryhmän heikoimman jäsenen taitojen ja voimien mukaisesti. Sovi

ryhmän kanssa etukäteen toimenpiteet ja pelastautumissuunta siltä varalta, että joku eksyy joukosta.

Suunnittele retkesi huolellisesti
Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty!

Seuraa kulkiessasi karttaa ja tutki samalla reittiä ennakolta. Arvioi matkaan kuluva aika ja seuraa ajan kulumista. Jotta et eksyisi, opettele suunnistamaan ja lukemaan karttaa ja käyttämään kompassia. Vain harjoittelemalla oppii suunnistamaan. Maastossa liikkuesssa pidä mukana paikkansa pitävä, riittävän tarkka kartta.

Eksymisvaara on suurin, kun on pimeää tai näkyvyys on muuten heikko. Pysähdy heti paikanmäärittystä varten, jos olet epävarma.

Jos kuitenkin eksyt

- pysy rauhallisena
- pidä tauko ja syö
- pohdi, milloin viimeksi tiesit sijaintisi
- tarkastele maastoa ja kiintopisteitä (tunturi, joki, tie), vertaa niitä karttaan
- yritä määrittää ilmansuunnat

Jos et vielääkään tiedä, missä olet tai mihin suuntaan lähteä

- soita hätäkeskukseen 112
- hankkiudu näköalapaikalle
- leiriydy ja mikäli mahdollista, sytytä nuotio
- tee itsesi näkyväksi parhaalla mahdollisella tavalla: maanpintaa rikkomalla, merkkitulilla käyttämällä tai laittamalla jotain suurta ja värikästä näkyville (ruska-aikana kirkaansininen väri näkyy hyvin)
- odota pelastajia

Silloin kun kyseessä on eksyminen, maastoon lähetetään etsintäpartioita tai -ketjuja. He kulkevat määrätyn alueen läpi ja huutelevat kadonnutta nimeltä. Etsijät kulkevat vain muutaman metrin päässä toisistaan, niin ettei tajutonkaan ihminen jää huomaamatta.

Rajan läheisyydessä liikkuminen

Mikäli lähdet maastoon valtakunnanrajan lähialueelta, kannattaa ottaa yhteyttä lähimpään rajavartiostasemaan tai Lapin rajavartioston johtokeskukseen ja ilmoittaa retkisuunnitelmasi.

Ilmoitus kannattaa tehdä sinun oman turvallisuutesi vuoksi, koska syrjäisillä alueilla eivät puhelinyhteydet välttämättä toimi. Ilmoita keitä matkalle lähtee, yhteystiedot, mitä reittiä on tarkoitus liikkua, yöpymispaikat ja paluu-aika sekä jonkun matkalle osallistumattoman lähiomaisen yhteystiedot, jolloin saadaan nopeasti lisätietoa eksymistapauksissa. Muista myös tehdä paluuilmoitus, jotta tiedetään retkeilijöiden palanneen maastosta.

Erityisesti itärajalla on huomioitava Venäjän vastaiseen rajaan rajoittuva rajavyöhyke, missä liikkuminen on luvanvaraista. Rajavyöhyke on maksimissaan kolme kilometriä leveä alue, joka on merkitty maastoon keltaisin rajavyöhyketauluin ja nauhoin, joissa lukee "RAJAVYÖHYKE".

Metsästyksen aikaan

Metsästysaikoina tulee luonnossa liikkussa noudattaa varovaisuutta ja pukeutua värikkäisiin vaatteisiin. Kiihvain metsästysaika ajoittuu Lapissa alku-syksystä joulukuuhun saakka. Metsästys on Suomessa täysin luvanvaraista.

Jos havaitset retkeillessäsi samalla alueella metsästäjiä, on syytä varmistaa, että sinut on huomattu. Metsästäjien kanssa kannattaa keskustella, miten metsästystä toteutetaan, jotta mahdolliset vaaratilanteet voidaan minimoida.

Matkapuhelin ja GPS -paikannin

Matkapuhelin on aina hyvä ottaa retkille mukaan. Kylmä sää kuluttaa akkua nopeammin, joten pakkasella ulkoillessa kannattaa välttää turhaa soittelua. Pitkälle ulkoiluretkelle on syytä ottaa vara-akku mukaan. Turhaa soittelua esim. eksymistilanteessa tulee välttää.

Myös GPS -paikannin lisää turvallisuutta erityisesti silloin, kun näkyvyys on huono tai et ole aivan varma sijainnistasi. Käytä paikantimessa WGS84-karttakoordinaattijärjestelmää, joka on myös Suomen viranomaisten yleisesti käyttämä järjestelmä.

Naapurivaltioiden rajojen läheisyydessä soittaessa tulee huomioida se, että puhelin saattaa automaattisesti valita puhelun operaattoriksi toisen valtion puolella olevan operaattorin. Tällöin puhelun maksut määräytyvät kuten ulkomailta soitettaessa. Siksi rajan pinnassa liikkussa kannattaa käyttää manuaalista puheluverkon valintaa automaattisen sijaan.

Muista myös nämä

Suomessa vesijohtovesi on juomakelpoista sellaisenaan. Vesistöistä otettu vesi tulee aina keittää.

Vaikka Lapissa on joinakin kesinä paljon hyttysiä, niiden pistot eivät levitä tarttuvia tauteja. Hyttysiä vastaan voi varautua hyttyskarkotteella ja allergisiin reaktioihin on saatavilla oireita lievittäviä lääkkeitä.

Huomioi matkaa suunnitellessasi, että Lappi on harvaan asuttua aluetta ja terveyskeskukseen saattaa olla lähes 200 kilometrin matka.

Tulta turvallisesti

Avotulen teko

Avotulen saa tehdä vain sitä varten tarkoitettuihin paikkoihin. Nuotiota tai muuta avotulta ei saa sytyttää, jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että metsäpalon, ruohikkopalon tai muun tulipalon vaara on ilmeinen. Kun lähdet, muista sammuttaa nuotio riittävällä määrällä vettä, koska kuuma tuhka voi sytyttää tulipalon vielä jopa vuorokauden kuluttua.

Leiriytyjä tulen kanssa

Teltassa tai matkailuperävaunussa tulipalo leviää erittäin nopeasti. Sen takia leirintäalueilla matkailuvaunut ja teltat on sijoitettava vähintään neljän metrin etäisyydelle toisistaan. Avotulen saa tehdä leirintäalueellakin vain sitä varten tarkoitettuihin paikkoihin.

Palosammuttimen pitää olla nopeasti saatavilla ja jokaisen perheenjäsenen tulisi osata myös käyttää sitä. Retkikeitinten käytössä on noudatettava erityistä varovaisuutta eikä niitä pidä käyttää teltassa. Matkailuvaunuissa ja asunto-autoissa on suositeltavaa käyttää ainoastaan kiinteitä nestekaasuasennuksia ja retkigrillit tulee sijoittaa palamattomalle alustalle ja sammutettava käytön jälkeen huolellisesti. Tupakoijien on syytä varmistaa, että tupakantumppi on varmasti sammunut eikä aiheuta metsäpalovaaraa.

Majoittujan paloturvallisuus

Mökkien vuokraajat ja hotellit ovat vastuussa paloturvallisuuslaitteiden ja tulosijojen asianmukaisesta kunnosta. Vastuulliset majoittajat ovat laatineet matkailijan käyttöön turvallisuusohjeet sekä eri laitteiden käyttöohjeet, jotka löytyvät yleensä ohjekansioista ja tai muuten näkyviltä paikoilta. Erityisen tärkeää on

sähkölaitteiden ja tulisijojen oikea käyttö. Tutustu huolellisesti annettuihin ohjeisiin ja noudata niitä.

Selvitä ennalta majoituskohteesi osoite mahdollista hätäilmoitusta varten. Hyvin varustetussa majoituskohteessa kohteen osoitetiedot ajo-ohjeineen löytyvät jostain näkyvältä paikalta.

On hyvä testata palovaroittimien ja mahdollisen häkävaroitin toimivuus. Ilmoita majoituskohteen haltijalle tai huoltoyhtiölle mahdollisista turvallisuutta vaarantavista puutteista. Sijoita grilli, kynttilät, tuikut ja öljylamput turvallisiin paikkoihin sekä palamattomalle alustalle. Huolehdi, ettei niiden lähellä ole mitään syttyvää. Katso, ettei tuuli pääse lennättämään loppuun palaneita ulkotulija ja roihuja.

Valvo aina tulta

Tutustu hyvin majoituspaikkasi ohjeisiin toiminnasta tulipalotilanteessa sekä paloilmotuksen hälyttäessä. Hotellihuoneen ovelta löytyy yleensä ohjeet eri poistumisteistä.

Havaitessasi tulipalon

- pelasta ensin loukkaantuneet ja vaarassa olevat
- siirry itse turvalliseen paikkaan
- ilmoita palosta hätäkeskukseen numeroon 112
- sammuta palo tai rajoita palon leviämistä sulkemalla ovet
- opasta palokunta paikalle

Kaikissa hotelleissa ei ole henkilökuntaa öisin ja paikallisen palokunnan tulo kohteeseen voi kestää etäisyydestä johtuen pitkiäkin aikoja.

Vältä aiheuttamasta aiheettomia paloilmotinhälytyksiä. Tavallisia syitä aiheettomiin hälytyksiin ovat mm. tupakointi huoneessa, saunasta tai suihkusta tuleva höyry sekä runsasta käryä synnyttävä ruuanlaitto. Tärkeä osa hotellien turvallisuutta ovat palo-ovet. Älä kiilaa tai muuten asiattomasti jätä palo-ovia auki.

Ennalta arvaamaton ilmasto

Tunturialueella vallitsee mikroilmasto, mikä tarkoittaa sitä, että kansalliset säätiedotukset eivät välttämättä pidä paikkaansa. Säätilat saattavat vaihdella hyvin nopeasti, jonka vuoksi on varauduttava monenlaisiin sääolosuhteisiin. Erityisen vaikeaa Lapin maastoissa liikkuminen on sumuisella ja lumisateisella säällä.

Pakkaselta suojautuminen

Ihon normaali rasvakerros suojaa parhaiten kylmältä. Vältä kasvojen pesemistä tai ihovoiteita kun olet menossa ulos kovalla pakkasella. Monta väljää ohutta asustetta pitää kylmän paremmin loitolla kuin yksi paksu pukine, sillä vaatekerrosten väliin jäävä ilma eristää hyvin lämpöä. Jalkineiden pitää myös olla väljät ja kuivat. Villa on erinomainen materiaali retkellä, sillä se eristää lämpöä kosteanakin eikä se syty helposti palamaan.

Herkimmin paleltuvat sormet, varpaat, posket, nenä ja korvat, joiden verenkiertoa pitää auttaa kovalla pakkasella. Kasvoja voi lämmittää aina välillä lämpimällä kädellään. Sormia ja varpaita pitäisi muistaa liikutella.

Tupakointi lisää paleltumariskiä, sillä nikotiini supistaa verisuonia. Kylmässä virtsaneritys lisääntyy ja sen takia on tärkeää juoda runsaasti mieluiten lämmintä nestettä. Kovalla pakkasella ei kuitenkaan kannata nauttia kahvia, sillä sekin lisää aineenvaihduntaa ja aiheuttaa nestevajausta.

Jäällä liikkuminen

Keskitalvella Lapissa on yleensä paksut jäät mutta keväisin erityisesti jokien ja muiden virtaavien paikkojen jäät heikkenevät nopeasti. Selvitä tarvittaessa paikallisilta matkanjärjestäjiltä tai asukkailta paikalliset olosuhteet.

Jäihin putoaminen

Jäälle mennessä on hyvä varautua naskaleilla, jotka auttavat pääsemään ylös jäistä. Jos jää pettää alta, säilytä malttisi.

- huuda apua ja käänny siihen suuntaan, josta olit tulossa
- irrota mahdollisesti jalassasi olevat sukset ja kengät
- riko jäätä edelläsi niin pitkälle kuin se särkyä
- kohota itsesi uintipotkuilla vaaka-asentoon ja ponnista itsesi jään päälle, käytä naskaleita tai jos sinulla on suksisauvat, käytä niitä naskaleina
- kieri, ryömi ja konttaa kunnes olet varmasti kestäväällä jäällä

Pysy liikkeessä ja hakeudu nopeasti lämpimään. Älä nukahda, vaikka kuinka väsyttäisi.

Jos et pääse ylös vedestä, pidä kiinni jään reunasta, pysy liikkumattomana lämpöhukan pienentämiseksi ja huuda apua.

Jos toinen tarvitsee apuasi:

- toimi ripeästi
- etsi jotakin kättä pidempää, esimerkiksi köysi, riuku, oksa, airot tai oma takki
- lähesty avantoa vahvan jään suunnasta, konttaamalla ja ryömimällä viimeiset metrit
- jos auttajia on useampi, voitte muodostaa pelastusketjun

Liikuttelke kylmettynyttä varovaisesti. Suojaa hänet lisäjäähtymiseltä ja toimita terveyskeskukseen.

Avun tarpeessa

Hätänumero

Hätänumero 112 on voimassa Suomessa ja koko Euroopassa. Hätänumero on maksuton ja valitaan matkapuhelimesta ilman suuntanumeroa. Soittaminen hätänumeroon onnistuu myös ilman PIN- koodia.

Soita hätänumeroon 112 kiireellisissä, todellisissa hätätilanteissa:

- hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön ollessa uhattuna tai vaarassa
- tai jos on syytä epäillä näin olevan

Hätänumeroon pitää soittaa myös silloin, kun haluaa ilmoittaa poliisille meneillään olevasta rikoksesta. Jos epäilet, onko kyseessä hätätilanne vai ei, on aina parempi soittaa hätänumeroon 112 kuin olla soittamatta.

Kun soitat hätänumeroon 112

- pysy rauhallisena
- vastaa päivystäjän kysymyksiin
- älä sulje puhelinta, ennen kuin päivystäjä antaa luvan

Vaikka Suomen matkaviestinverkot ovatkin kattavia, niissä voi kuitenkin olla katvealueita. Lisäksi aina on paikkoja, joissa matkapuhelin ei toimi tai puheluissa on häiriöitä. Tällaisissa tilanteissa saattaa auttaa esim. hakeutuminen muuta maastoa korkeammalle, avoimelle paikalle. Kun poistat puhelimen SIM -kortin hätäpuhelun ajaksi, puhelin etsii lähimmän toimivan verkon

Poliisista päivää

Rikosilmoitus

Rikosilmoituksen voit Suomessa tehdä lähimmässä poliisin toimipisteessä. Tutkiakseen jotakin rikosta, poliisi tarvitsee mahdollisimman tarkan kuvauksen siitä, mitä on tapahtunut ja ketkä ovat asianosaisia.

Rikosilmoitusta varten tarvitaan seuraavia tietoja:

- kuvaus siitä, mitä on tapahtunut ja miten
- tarkka tapahtuma-aika ja -paikka
- tekijän nimi, jos se on tiedossa
- tekijän tuntomerkit (ikä, pituus, vartalo, kasvojen erityispiirteet, silmien väri, hampaat, puhe, kädet, liikkuminen, pukeutuminen)
- minne päin ja miten tekijä pakeni
- jos tekijä liikkui jollain ajoneuvolla, ajoneuvon rekisterinumero ja muut tuntomerkit (merkki, väri, malli)
- tekijän vaarallisuus (aseistautuminen, mielentila, uhkaukset, päihteiden käyttö jne.)

Sähköinen rikosilmoitus on tarkoitettu tehtäväksi vain sellaisista vähäisistä rikoksista, joita varten on käytettävissä rikosilmoituslomake. Sähköistä rikosilmoitusta EI ole tarkoitettu tapauksiin, joissa tarvitaan kiireellistä poliisin apua tai poliisin halutaan saapuvan paikalle (silloin soitetään hälytysnumeroon 112), rikos on tehty luvottomasti tunkeutumalla (murtautumalla) kohteeseen, tapahtumapaikkakunta ei ole tiedossa tai rikos on tapahtunut ulkomailla.

Rikosilmoitus ohjautuu poliisilaitokselle rikoksen tapahtumapaikkakunnan perusteella. Rikosilmoitustietoja käsitellään poliisilaitoksella pääasiassa virka-aikana.

Rikosuhripäivystys

Rikosuhripäivystys (RIKU) toimii rikoksen uhrin, hänen läheisensä sekä rikosasiassa todistajan tukena. Palvelun tavoite on tukea tapahtumasta selviytymistä ja varmistaa oikeusturvan toteutuminen. Saat RIKUsta tarvittaessa henkilökohtaisen tukihenkilön.

Yhteyden palveluun saat joko puhelimitse tai internet-sivuilla. RIKU palvelee niin kotimaisia kuin ulkomaalaisia asiakkaita. Palvelu on maksuton lukuun ottamatta peruspuhelinmaksua.

Katoamisilmoitus poliisille

Katoamisilmoitus tehdään poliisiasemalla henkilökohtaisesti, mikäli mahdollista. Katoamisilmoitus tulee tehdä mahdollisimman pian katoamisesta.

Ilmoitukseen tarvittavia tietoja:

- kadonneen henkilötiedot ja valokuva
- tuntomerkit ja erityispiirteet
- vaatetus ja varusteet
- katoamisaika ja -paikka
- mitä kadonnut oli tekemässä tai minne matkalla
- todennäköiset kulkureitit
- kulkuväline tuntomerkkeineen
- terveydentila, tausta, mielentila, suunnitelmat, rahavarat
- mistä kadonnutta on jo etsitty
- tuttavat, joiden luona kadonnut voi olla

Poliisi käynnistää etsinnän välittömästi silloin kun kateissa on lapsi, vanhus tai sairas ihminen tai kun kadonneen epäillään joutuneen hengenvaaraan.

Jos kadonnut löytyy tai tulee itse kotiin, on poliisille ilmoitettava siitä heti. Myös kaikki tapaukseen liittyvät vihjeet sekä muut lisätiedot on ilmoitettava poliisille välittömästi.

Löytötavarat

Poliisi ylläpitää löytötavaratoimintaa koko maassa. Voit kysellä kadottamaasi omaisuutta tai toimittaa löytämäsi tavaran lähimpään poliisin toimipisteeseen.

Kadonneista asiakirjoista, kuten esimerkiksi passi tai ajokortti, on tehtävä aina ilmoitus poliisille.

Jos löytötavaran omistaja ei kolmen kuukauden kuluessa nouda omaisuuttaan poliisilta, se siirtyy eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta löytäjälle. Jos löytäjäkään ei nouda kolmessa kuukaudessa hänelle siirtynyttä omaisuutta, löytötavara siirtyy valtiolle. Löytötavaran omistajalla on oikeus saada löytötavara takaisin, jos hän korvaa löydön aiheuttamat kustannukset.

Löytötavara, joka otetaan talteen julkisessa kulkuneuvossa tai muussa julkisessa tilassa on luovutettava löytöpaikan henkilökunnalle tai sen löytötavaratoimistolle. Jos omistaja ei nouda laitoslöytöä kahden viikon kuluessa, niin se toimitetaan poliisiin löytötavaratoimistoon.

Löytäjä saa pitää sellaisen vähäarvoisen löytötavaran, jonka omistajan selvittäminen on kohtuuttoman vaikeaa. Vähäarvoisena löytötavarana pidetään alle 20 euron arvoista tavaraa, jolla ei ilmeisesti ole omistajalle erityistä käyttö-, tunnetai muuta henkilökohtaista arvoa.

Päihtyneenä liikkeellä

Poliisin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tehtäväalueeseen kuuluu tarvittaessa myös päihtyneiden säilöönotto ja valvonta. Päihtyneiden käsittelystä säädetty laki edellyttää, että poliisi toimittaa päihtyneen henkilön selviämään, jollei hän kykene huolehtimaan itsestään, aiheuttaa häiriötä tai on vaarassa aiheuttaa rikoksia.

Poliisi joutuu yleensä sijoittamaan päihtymyksen vuoksi säilöön otetut putkatiloihin. Kaikilla poliisiasemilla ei ole ympärivuorokautista päivystystä, joten päihtyneitä saatetaan joutua kuljettamaan pitkiäkin matkoja toisen kunnan alueelle.

Nauti Lapista

Lappi on turvallinen ja viihtyisä maakunta, jossa on paljon nähtävää. Me kaikki voimme osaltamme vaikuttaa eloomme ja oloomme huolehtimalla itsestämme ja kanssakulkijoistamme. Toivottavasti tämä pieni ohjekirjanen on ollut sinulle avuksi turvallisen matkan ja arjen toteutuksessa.

Lapin poliisilaitos (Maija mukaan lukien), Lapin pelastuslaitos, Lapin rajavartiosto, Liikenneturva sekä matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti toivottavat sinulle turvallista arkea ja juhlaa Lapissa!

Maija-poron tarina

Alun perin vitsinä liikkeelle lähtenyt idea poliisin porosta sai siivet - tai sanotaanko koparat - alleen, kun Lapin poliisilaitokselta tiedusteltiin, onko poliisin oma poro oikeasti mahdollista. Yksi puhelinsoitto Konttaniemen porotilalle varmisti asian toteutumisen ja poliisi sai oman kummiporonsa.

Poroksi valikoitui suloinen tyttöporo eli vaadin, joka oli syntynyt keväällä 2009 ja viettänyt aikaansa porotilan pihapiirissä. Tämä tyttöporo oli tottunut ihmisiin ja oli siksi varsin kesy.

Nimi porolle valittiin poliisihallinnon viestinnästä vastaaville suoritetussa äänestyksessä ja mikäpä olisikaan poliisin porolle sopivampi nimi kuin kisan voittanut Maija. Vaikka Maija ei olekaan musta vaan ihan poronharmaa.

Maijan ensimmäinen julkinen esiintyminen oli joulukuussa 2009 Liikkuvan poliisin joulurauhan julistuksessa ja siitä eteenpäin Maijalla on ollut tasaisesti esiintymisiä erilaisissa tilaisuuksissa Rovaniemellä. Maija on osoittautunut oivalliseksi liikenneturvallisuuden lähettilääksi.

Maijan sankat fanijoukot saivat uutta ihasteltavaa toukokuussa 2011, kun Maija sai ihastuttavan poikavasan. Vasan nimestä ei ole julkisesti päätetty, mutta kuuluu eräs konstaapeli nimenneen vasan Artturiksi - Artturi Sakari Reinikaisen mukaan.

Olkoon siis niin. Maija ja Artturi merkitsevät ihailijoilleen turvallista liikennekäyttäytymistä poroja vilisevillä Lapin teillä. Tämän esitteen piirretty Maijahahmo viekään omalla hausalla olemuksellaan eteenpäin Lapin matkailun turvallisuuden sanomaa!

4.10.2011
Lapin poliisilaitos

Kaiken varalta tiedoksesi

Yleinen hätänumero 112

Lapin poliisilaitos

puh. 071 87 60321

www.poliisi.fi/lappi

palaute.lappi@poliisi.fi

Peräpohjolan poliisilaitos

puh. 071 87 60331

www.poliisi.fi/perapohjola

palaute.perapohjola@poliisi.fi

Lapin pelastuslaitos

www.lapinpelastuslaitos.fi

Lapin rajavartiosto

www.raja.fi/lr

Johtokeskus puh. 071 87 25010

Rikosuhripäivystys

www.riku.fi

Auttava puhelin puh. 020 316 116

Lapin aluetoimisto 0400 979 175

Autoliitto

www.autoliitto.fi

Tiepalvelukeskus 24h puh. 0200 - 8080

Ilmatieteen laitos

Säävaroitukset

<http://ilmatieteenlaitos.fi/varoitukset>